

Groots in kleinschaligheid

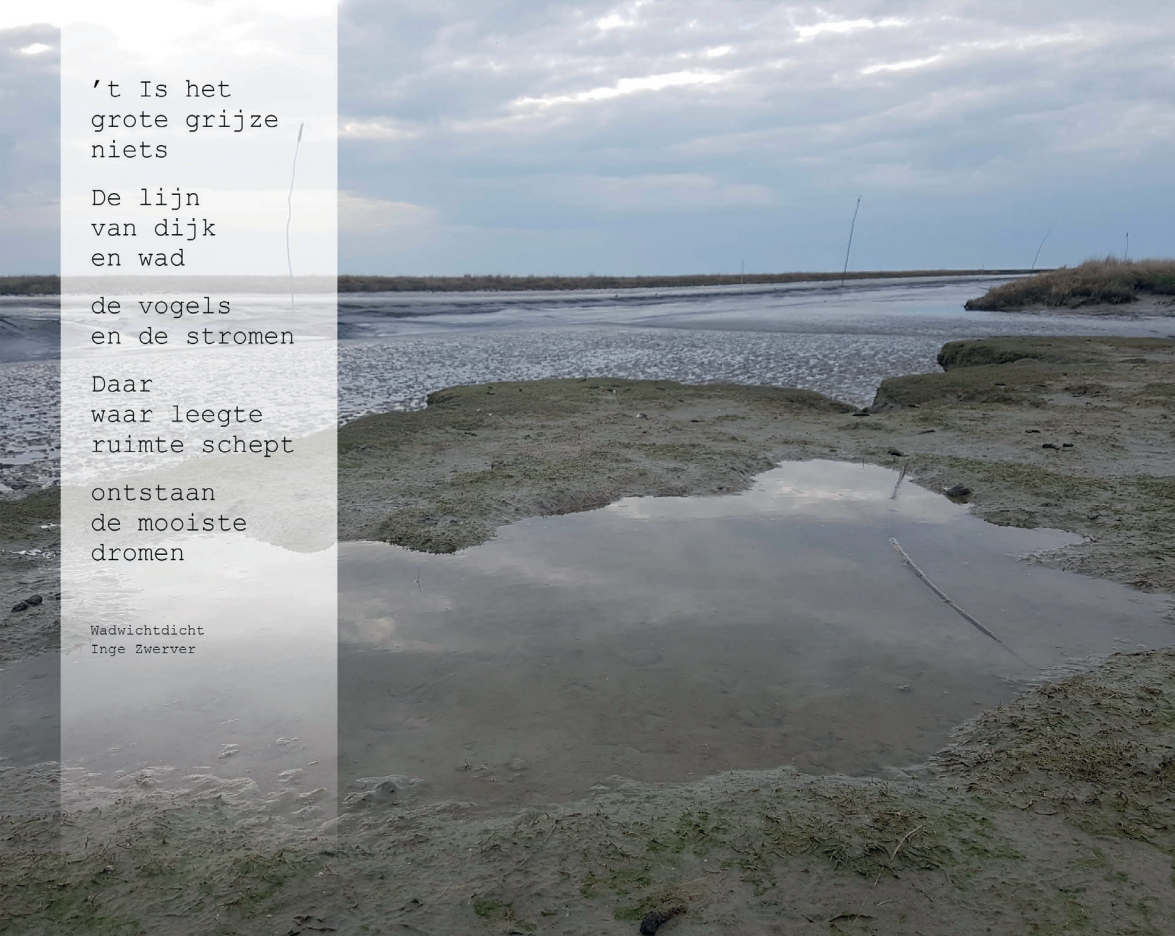
Cultuurvisie gemeente Het Hogeland
2020 - 2023

gemeente
Het Hogeland

gemeente
Het Hogeland

't Is het
grote grijze
niets

De lijn
van dijk
en wad

de vogels
en de stromen

Daar
waar leegte
ruimte schept
ontstaan
de mooiste
dromen

Wadwichtdicht
Inge Zwerver

Voorwoord

Cultuur ontstaat overal waar mensen samenkomen. Cultuur heeft betekenis én geeft betekenis: aan dat wat er in een samenleving leeft, aan dat wat een samenleving bindt. Dat is in het Hogeland heel wat, want er is een rijk cultureel leven, met voor elk wat wils. Het borrelt en bruist volop.

Gemeenschap en gemeente willen er samen voor zorgen dat dit zo blijft. De cultuursector is sterk in verandering en ook de gemeentelijke overheid opereert anno 2020 op cultuurgebied anders dan voorheen. Daarom is het hoog tijd voor nieuw beleid. Daarin moet de waarde van kunst en cultuur voor de samenleving en de manier waarop het cultuurbeleid die waarde versterkt en stimuleert, goed voor het voetlicht worden gebracht en in beleid worden vertaald.

Kunst en cultuur zijn de smaakmakers in het Hogeland.

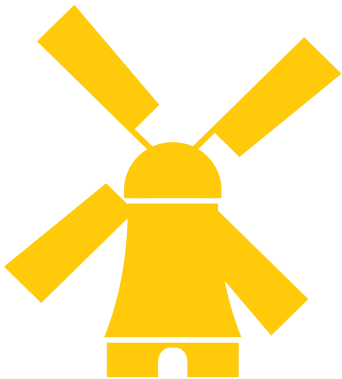
In samenspraak met recreatie en toerisme liggen er kansen om deze nieuwe gemeente groots op de kaart te zetten in kleinschaligheid. Er liggen volop kansen om daarmee ook economisch deze gemeente te versterken. Nog meer dan voorheen zien we kunst en cultuur ook als een voorliggende voorziening richting het sociaal domein. En dan onder meer bij het bibliotheekwerk waar we ons in gaan zetten om een bibliotheek op elke school te vestigen en in we onze grote kernen vernieuwend en ambitieus kijken naar het bibliotheekaanbod. We hebben genoeg ambitie en willen met deze visie een koers zetten die de komende jaren tot sprankelende en uitdagende cultuuruitingen leidt.

Ik hoop dat de nieuwe Cultuurvisie en het denkwerk van samenleving en sector een uitnodiging vormt om inspiratie in en uit de samenleving op te blijven halen en tot bloei te brengen. Het proces tot dusver heeft in ieder geval al veel inspiratie opgeleverd voor alle partijen die eraan hebben meegewerkt. Er liggen volop kansen. Het zou geweldig zijn als we daar een goed gevolg aan kunnen geven. Daarvoor moeten we elkaar blijven ontmoeten en samen verder werken aan een rijk cultureel leven, van elkaar, met elkaar en voor elkaar!

Eltjo Dijkhuis,
Wethouder Kunst en Cultuur

Inhoudsopgave

Inleiding	8
Hoofdstuk 1. Cultuurbeleid: wat, waarom en waarheen	10
1.1. Cultuur en/of kunst	11
1.2. Reikwijdte	11
1.3. Doelen en rollen	13
1.4. Missie en visie	13
Hoofdstuk 2. De cultuurvisie in vier speerpunten	16
Speerpunt 1. Overal cultuur van en voor iedereen	17
Speerpunt 2. Verbinding	20
Speerpunt 3. Vernieuwing	23
Speerpunt 4. Cultureel ondernemerschap, culturele profilering en citymarketing	25
Hoofdstuk 3. Gemeentelijke rol en financiering en subsidiëring	28
3.1. Positioneren en preciseren gemeentelijke rol	29
3.2. Financiering en subsidiëring	29
Bijlage 1. Krachtanalyses cultuurcafés	30
1.1 Krachtanalyse cultuurcafé Netwerk Cultuureducatie – basisscholen gemeente	32
1.2 Krachtanalyse cultuurcafé muziekverenigingen/muziekscholen	33
1.3 Krachtanalyse cultuurcafé podia/theater/evenementen	34
1.4 Krachtanalyse cultuurcafé musea/erfgoed	36
1.5 Krachtanalyse cultuurcafé kunstenaars	38
1.6 Krachtanalyse cultuurcafé fotografie/film/nieuwe media/letteren	40

Inleiding

Voor u ligt de Cultuurvisie gemeente Het Hogeland 2020-2023 ‘Groots in kleinschaligheid’. Hierin formuleert het gemeentebestuur een nieuw en bij de tijdgeest passend cultuurbeleid voor de komende jaren en preciseert zij de rol die de gemeente daarin te spelen heeft.

Ons gemeentelijk cultuurbeleid heeft als ambitie ‘groots in kleinschaligheid’. Veelvormigheid en veelkleurigheid zijn wezenskenmerken van cultuur. Zo ook in het Hogeland. De diversiteit aan cultuuruitingen is groot: van beeldende kunst tot literatuur, van hiphop tot klassieke muziek, van dans tot (muziek)theater. Datzelfde geldt voor de diversiteit aan culturele achtergronden. De Hogelandsters van vandaag komen van overal en nergens. We hechten aan die culturele diversiteit en geven ruimte aan maatschappelijke organisaties en culturele initiatieven die inspelen op de behoeften van specifieke doelgroepen. Om verkokering en versnippering te vermijden, moedigen we samenwerking aan. Mensen besteden namelijk niet (veel) meer tijd aan kunst en cultuur als er meer aanbod is. De kunst is om gezamenlijk een steviger aanbod neer te zetten dat voor allerlei publieksgroepen interessant en aantrekkelijk is.

In de aanloop van deze visie verkende de culturele sector samen met inwoners, ondernemers, college en raad van de gemeente Het Hogeland het wat, hoe en waarom van het cultuurbeleid voor de komende jaren. Dit interactieve proces – waaronder de acht cultuurcafés met thematische verdiepingen – leverde zeer bruikbare input voor het opstellen van deze Cultuurvisie. Maar dat was niet de enige opbrengst. Gemeenschap en gemeente voegden al tijdens het proces van visie- en beleidsvorming de

daad bij het woord door direct al een stevige omslag te maken in denken en doen. De spelers in de cultuursector namen hun eigen verantwoordelijkheid en lanceerden nieuwe initiatieven, netwerken en platforms; de gemeente stapte in de verbindende, aanjagende, bemiddelende en ondersteunende rol.

Het is goed om te constateren dat de opvattingen van Raad en College nauw aansluiten bij die van de sector en samenleving en dat de voorbereiding van deze visie al zoveel in beweging heeft gebracht. Het moge duidelijk zijn dat alle betrokken partijen vanuit een heldere en gemeenschappelijke visie en een compact geformuleerde ambitie hun schouders willen zetten onder een effectief cultuurbeleid. Om onze ambities te realiseren wil de gemeente cultuurcoaches inzetten om samen met de gemeente, het culturele veld en onze inwoners uitvoering te geven aan deze ambities. Samen werken aan een rijk cultureel leven dat van het Hogeland een bruisende en aantrekkelijke gemeente maakt, dat het is het devies!

Leeswijzer

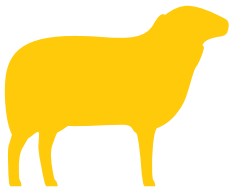
Hoofdstuk 1 geeft een beschrijving van het object en de reikwijdte van het cultuurbeleid en de missie en visie van waaruit we werken vanuit het perspectief van de gemeente.

De nadere uitwerking en operationalisering van de visie is het onderwerp van hoofdstuk 2. Daarin beschrijven we onze vier speerpunten met de bijbehorende actiepunten.

Hoofdstuk 3 gaat in op de gemeentelijke rol in het cultuurbeleid en financiële kaders en consequenties.

Hoofdstuk 1.

Cultuurbeleid: wat, waarom en waarheen

1.1 Cultuur en/of kunst

Deze nota gaat uit van een brede definitie van cultuur. Cultuur wordt hier gehanteerd als het verzamelbegrip. Kunst vatten we op als een specifiek begrip daarbinnen.

Cultuur of beschaving is het geheel aan gewoonten en (gedrags-)regels dat bij een volk hoort. Hieronder vallen onder andere het geheel van normen en waarden, de voeding, eetgewoonten, kleding, godsdienst en muziek en dans.¹

Cultuur is dus een veelomvattend begrip, dat betrekking heeft op alle geestelijke verworvenheden en uitingen van een volk. Alle kunstvormen zijn in deze definitie te beschouwen als aspecten van cultuur.

Kunst vatten we op als het product van creatieve menselijke uitingen, onder meer: schilderen, tekenen, fotografie, grafiek, beeldhouwen, moderne media, theater, muziek en zang, dans, film, bouwkunde of architectuur, literatuur en poëzie.² Elke uiting van kunst is cultuurspecifiek en tijdsgebonden.

We spreken in deze visie daarom consequent van cultuurbeleid. Dat omvat in onze definitie ook het kunstbeleid.

1.2 Reikwijdte

Het gemeentelijk cultuurbeleid richt zich niet op alle aspecten van cultuur. Kleding, voeding en godsdienst behoren in onze optiek tot de persoonlijke levenssfeer van inwoners en zijn daarom geen terreinen waarop de gemeente zich kan en wil bewegen. Andere inhoudelijke begrenzingslijnen zijn er niet. De grens van het gemeentelijk beleid wordt vooral bepaald door de grenzen van wat de sector en de samenleving zelf kan en wil. Initiatieven op cultureel gebied zijn eerst en vooral de verantwoordelijkheid van culturele instellingen en verenigingen en de inwoners en ondernemers.³ De overheid speelt een complementaire rol: zij ondersteunt initiatieven en cultuuruitingen die voor de samenleving van bijzondere waarde zijn en breed gedragen worden, maar te groot en/of belangrijk zijn om helemaal over te laten aan markt en samenleving.

Hoewel de reikwijdte van het begrip 'cultuur' allerm minst helder is, staat wel vast dat cultuur een belangrijk ingrediënt is voor een gezonde en sterke samenleving. Cultuur is meer dan enkel de fysieke verschijningsvorm. Het gaat over de vorming van onze individuele en collectieve identiteit, over de ontwikkeling en uiting van gevoelens en beleving, over de inspiratie van onze gedachten en de vergaring van kennis en inzicht. Naast de intrinsieke waarde draagt cultuur bij aan tal van maatschappelijke pijlers in ons bestaan. Van individuele ontwikkeling en educatie tot een bredere sociaal maatschappelijke en zelfs economische impuls.

1 - Deze definitie is ontleend aan <https://www.ensie.nl/redactie-ensie/cultuur>.

2 - <https://nl.wikipedia.org/wiki/kunst>.

3 - De culturele sector in het Hogeland ontwikkelt zich – de ene partij iets voortvarender dan de andere – in de richting van meer ondernemend en zelfstandig opererend. Er wordt steeds beter nagedacht over de eigen rol en verantwoordelijkheid, alvorens aan te kloppen bij de gemeente. We zien een voorzichtige ontwikkeling naar meer voor eigen rekening en risico nemen van initiatieven.

Individuele ontwikkeling

Het brede scala van culturele uitingen maakt dat er voor iedereen, jong en oud, een vorm bestaat die zorgt voor inspiratie en ontwikkeling. Niet op het vlak van deze kunstbeoefening alleen, maar vaak ook in bredere zin. Zo zien we bijvoorbeeld duidelijke cognitieve verbeteringen bij kinderen die een muziekinstrument bespelen en neemt onzekerheid af bij kinderen die in groepsverband dansen, toneelspelen of muziek maken. Kunst en cultuur stimuleert de creativiteit en daarmee het eigen denkproces. Ruimte voor creativiteit en de kunst van het denken buiten de kaders gaan hand in hand. Juist in tijden waarin innovatie belangrijk is, moeten we dergelijke ontwikkelingen stimuleren.

Sociaal maatschappelijke versterking

Cultuur speelt een grote rol in de mate van ieders betrokkenheid in de samenleving. Wie bewust en actief bezig is met het kennismaken van kunst, erfgoed en media wordt uitgedaagd om hier zelf over na te denken en ontwikkelt begrip voor andere normen en waarden. Daarbij werkt cultuur ook verbindend. Door het samen beoefenen of simpelweg genieten van cultuur worden ervaringen gedeeld en ontstaat er een sterker gevoel van 'samen'. Cultuur is hierdoor uitermate geschikt om in te zetten binnen het sociaal domein. Culturele voorzieningen en activiteiten kunnen zorgen voor het vergroten van de zelfredzaamheid en het versterken van de zorg voor elkaar. Dit aanvullend op of zelfs nog (preventief) voorafgaand aan

het professionele zorgaanbod. Cultuur kan dan ook gezien worden als een voorliggende voorziening. Zo kan cultuur mentaal versterken (zoals bij de aardbevingsproblematiek of trauma's bij statushouders), de sociale cohesie versterken, sociale verschillen verkleinen en vroegtijdige jeugdproblematiek signaleren.⁴

Economie

Naast de belangrijke sociale functie zorgt cultuur ook voor werkgelegenheid en brengt het een aanzienlijke financiële stroom op gang. Landelijk neemt 'cultuur' een aandeel van zo'n 2,3% van het bruto binnenlands product in.⁵ Dit staat nog los van alle indirecte financiële effecten zoals het cruciale effect van toerisme voor de leefbaarheid en daarmee ook de instandhouding van voorzieningen in de dorpen. Om als gemeente aantrekkelijk te blijven voor inwoners, ondernemers en bezoekers is een prikkelende culturele basis erg belangrijk. Cultuur trekt toeristen, maar zorgt ook voor een interessant creatief milieu wat aantrekkelijk is voor de vestiging van nieuwe ondernemingen en de creatieve industrie. Cultuur dient daarom een belangrijk onderdeel te vormen bij het uitdragen van de identiteit van de gemeente Het Hogeland.⁶

4 - Bij dit laatste hebben met name verenigingen een signalerende rol

5 - <https://www.ocwincijfers.nl/cultuur-media/cultuur/cultuur-algemeen/economische-waarde-culturele-sector>

6 - Dit sluit aan bij de ambities van het Coalitieakkoord 2019-2022 'Eenheid in verscheidenheid'

1.3 Doelen en rollen

De Cultuurvisie beslaat de periode van 2020 tot en met 2023. Tegen het einde van 2023 bepalen we of er, gezien de bereikte resultaten en de ontwikkelingen in de sector en samenleving, een nieuwe visie nodig is of dat een actualisatie volstaat. In de tussentijd monitoren we de voortgang en resultaten van ons beleid.

Met de Cultuurvisie gemeente Het Hogeland beoogt het College:

- Passie en inspiratie uit te stralen en zo de sector en samenleving te bewegen zich in te blijven zetten voor een cultureel bruisend Hogeland => we inspireren en stimuleren;
- De gewenste ontwikkelingen in het culturele veld zichtbaar te maken en te bewaken => we zorgen voor samenhang en focus;
- Een kader te scheppen voor transparante en objectieve (beleids-)keuzes op het gebied van cultuur => we passen toe en leggen uit;
- Betrokkenheid en draagvlak te bewerkstelligen => we verbinden en motiveren;
- Het culturele veld te helpen zichzelf te versterken op het gebied van ondernemerschap, innovatie en samenwerking => we faciliteren, versnellen en ondersteunen;
- Structuur en reflectie aan te brengen in de samenwerking met en tussen culturele spelers in de gemeente => we versterken onze netwerkpositie en –rol.

1.4 Missie en visie

Vertrekpunt van onze Cultuurvisie is de culturele missie van de gemeente Het Hogeland. Een missie is per definitie een focuspunt voor lange tijd. Het vormt het (meestal) impliciete vertrekpunt voor de dingen die we met ons cultuurbeleid willen bereiken: het geeft aan waar we voor staan en is daarmee een belangrijk kader voor ons handelen.

We staan voor een levendig en cultureel bruisend Hogeland, waar iedereen in de gelegenheid is om actief en/of passief deel te nemen aan het culturele leven en waar de verbindende en verrijkende waarde van cultuur bijdraagt aan het welzijn van de inwoners en de aantrekkelijkheid van de gemeente voor bedrijven en bezoekers.

Deze culturele missie maakt onlosmakelijk deel uit van de bredere missie van de gemeente Het Hogeland, die staat voor een diverse en open samenleving waarin iedereen mee kan doen vanuit zijn eigen kracht en achtergrond en met respect voor elkaar.⁷

Hiernaast beschrijven we kort hoe we vanuit deze missie te werk gaan, welke rol we daarbij voor onszelf als gemeente zien en waar we ons de komende jaren op richten.

In het volgende hoofdstuk werken we deze visie gedetailleerder uit in vier speerpunten. Daarbij kijken we nadrukkelijk naar wat er al is, de kansen die zich voordoen en de rollen die de gemeente te vervullen heeft om ontwikkelingen op gang te krijgen en succesvol te laten zijn.

We gaan voor een levendig en veelkleurig cultureel klimaat dat primair gedragen wordt door inwoners, verenigingen, culturele instellingen en ondernemers die zich actief, innovatief en ondernemend opstellen en de krachten bundelen om samen meer voor elkaar te krijgen.

Eigen kracht is de belangrijkste bouwsteen van een sterke culturele sector in het Hogeland. Tegelijk is culturele expressie een essentiële bouwsteen van eigen kracht van mensen en gemeenschappen. Cultuur verbindt en biedt ontwikkelkansen. Vanuit die optiek vinden we het van belang dat cultuur voor iedereen bereikbaar is en dat het culturele leven nauw aansluit bij de eigen identiteit van het Hogeland en de vraag en belevingswereld van haar inwoners.

De rol van de gemeente daarin is bij uitstek complementair en ondersteunend; zo klein mogelijk en zo groot als nodig. We makelen, verbinden en faciliteren. Waar we onze inspanningen op richten, wordt in belangrijke mate bepaald door de ondersteuningsbehoefte van de sector en de vraag vanuit de samenleving. Vanuit het interactieve traject komt naar voren dat deze behoefte vooral ligt op het vlak van samenwerking, versnelling, innovatie, cross-overs met andere sectoren en verbetering van de zichtbaarheid en bekendheid van culturele initiatieven en activiteiten. Daarbij kijken we, als dat meerwaarde heeft, ook verder dan het Hogeland en zoeken we samenwerking in de regio, de provincie of zelfs (inter)nationaal.

Subsidieverstrekking is in ons cultuurbeleid een van de tools, maar zeker niet de belangrijkste. Bij het verstrekken van subsidies kijken we primair naar wat een voorziening of initiatief voortbrengt voor en/of teweegbrengt in het Hogeland en of het voldoende bijdraagt aan de levendigheid en aantrekkelijkheid van onze gemeente.

Hoofdstuk 2.

De cultuurvisie in vier speerpunten

Om recht te doen aan onze culturele missie en uitvoering te geven aan onze visie is focus nodig. De eigen kracht van de Hogelandster cultuursector is groot. Er is veel draagvlak voor culturele initiatieven en activiteiten onder de bevolking, het verenigingsleven is vitaal en productief, er zijn professionele spelers die de sector stevigheid geven en ook het bedrijfsleven neemt op het culturele vlak steeds vaker initiatief en verantwoordelijkheid. Voor de gemeente is het de kunst om haar rol zo te kiezen dat ze de sector op cruciale punten en momenten net het goede steuntje in de rug geeft. Niet meer doen dan nodig, niet minder dan moet. Gedoseerd en onderbouwd. Steeds met het oog op hetgeen we in deze visie hebben vastgelegd en wat door sector en samenleving is aangedragen.

De raad heeft met de startnotitie vier speerpunten vastgesteld. Deze vier speerpunten worden in de hoofdstuk verder uitgewerkt. Daarbij kijken we nadrukkelijk naar wat er al is (de 'status quo'), de kansen die zich voordoen en de rollen die de gemeente te vervullen heeft om ontwikkelingen op gang te krijgen en succesvol te laten zijn.

Speerpunt 1. **Overal cultuur van en voor iedereen**

Status quo

Het culturele aanbod in het Hogeland is breed, biedt voor elk wat wils en is voor iedereen van waarde vanuit het oogpunt van persoonlijke ontwikkeling, identiteit en welbevinden. Toch maken niet alle inwoners gebruik van de voorzieningen en activiteiten die er zijn. Er zijn diverse initiatieven om de drempels te slechten die mensen ervan weerhouden deel te nemen aan het culturele leven. Zo neemt het Jeugdfonds Sport & Cultuur financiële barrières weg. Het Taalhuis, maatjesprojecten, de Bibliotheek op

School en de inzet van de twee netwerken Cultuureducatie verlagen fysieke en gevoelsmatige drempels. Zo wordt het culturele aanbod voor iedereen in het Hogeland letterlijk en figuurlijk bereikbaar.

Het culturele aanbod wordt vaak georganiseerd vóór maar niet mét de doelgroep. Het culturele aanbod reflecteert nog niet altijd de samenstelling van de bevolking, bijvoorbeeld als het gaat om de achtergrond en gender.

We zien dat jongeren minder deel nemen aan het culturele leven en minder belangstelling hebben voor het aanbod van de reguliere (gesubsidieerde) culturele spelers. Wat er is, willen ze kennelijk niet. Maar wat ze wel willen, weten we niet goed. Duidelijk is wel dat onze jeugd graag wil dat er meer te doen is in het Hogeland. Duidelijk is ook dat de communicatie met deze doelgroep nauw luistert en dat de digitale kanalen waarlangs ze te bereiken zijn snel wisselen.

Al 22 van de 34 basisscholen hebben een Bibliotheek op School. Er zijn twee goed functionerende netwerken Cultuureducatie, waar de provinciale steuninstelling K&C alle basisscholen ondersteunt op het gebied van cultuureducatie en producten. In het kader van het convenant Cultuureducatie met Kwaliteit ondersteunt de provincie Groningen deze netwerken. Mede daardoor kan de ondersteuning en cultuureducatieaanbod uitgebreid worden naar het voortgezet onderwijs.

Kansen en ambities

Cultuur draagt bij aan de leefkwaliteit en identiteit van inwoners, van jong tot oud en met alle achtergronden en opleidingsniveaus. Cultuur kan zorgen voor verbinding binnen een groep en ook voor ontmoeting met 'de ander'. We willen met het (potentiële) publiek samen met culturele instellingen bouwen aan een inclusieve gemeente. Omdat

cultuur een belangrijke voorliggende voorziening is, willen we de zichtbaarheid van cultuur en de mogelijkheid mee te doen aan cultuur stimuleren. Zeker het door de overheid ondersteunende aanbod moet voor iedereen in het Hogeland bereikbaar zijn, hetzij fysiek, hetzij digitaal.

Toegankelijkheid van cultuur kent meerdere kanten. Om mensen deel te laten nemen aan het culturele leven moeten ze er weet van hebben. Daarin spelen marketing en communicatie een rol (zie speerpunt 4) maar zeker ook educatie. Maar behalve kennen is ook kunnen en willen een factor. Sommige mensen ontbreekt het aan financiële mogelijkheden, worden door fysieke of mentale drempels gehinderd in hun cultuurparticipatie of herkennen zich niet in de aard en inhoud van het aanbod. Vooral jongeren, nieuwkomers, mensen met een beperking en mensen met een laag inkomen vinden weinig van hun gading en/of ervaren hoge drempels bij cultuurdeelname. Voor de financiële drempels zijn er voorzieningen en regelingen beschikbaar. Het overige is voor een belangrijk deel een kwestie van het tegemoetkomen aan de wensen en behoeften van nieuwe en/of relatief onbekende publieksgroepen. We vinden diversiteit in cultuuruitingen niet alleen iets om rekening mee te houden, maar ook iets om na te streven.

Kinderen en jongeren zijn nieuwsgierig en willen nieuwe dingen ontdekken. Cultuur verruimt en verrijkt hun blik op zichzelf en elkaar en helpt hen om wortel te schieten in hun omgeving. Dat is belangrijk voor hun welbevinden en voor de samenleving als geheel. Culturele instellingen weten de jeugd echter niet makkelijker te bereiken. Kinderen en jongeren hebben qua bereikbaarheid niettemin ook een groot voordeel ten opzichte van andere doelgroepen: ze zijn voor het overgrote deel goed te bereiken via school. We geloven, zeker voor jongeren, niet in een aanbod gestuurde benadering. Daarom stimuleren we het culturele

veld om te onderzoeken waar de behoeften van de jeugd liggen als het gaat om cultuurbezoek en –beoefening in hun eigen tijd, dus buiten school.

Wij vinden het onze verantwoordelijkheid om de culturele sector, de door ons ondersteunde instellingen voorop, hierin een zetje te geven. Hen te bepalen bij de vraag wat het gemakkelijker maakt voor mensen om deel te nemen aan het culturele leven en hoe je dat kunt organiseren. Hen aan te zetten tot vraaggericht werken, behoefteonderzoek, meer en betere communicatie en het vergroten van de zichtbaarheid van hun activiteiten.

Gemeentelijke rol en bijdrage

In de periode 2020-2023:

- Slechten we financiële, fysieke en mentale drempels door middel van bijdrages uit het Jeugdfonds Sport & Cultuur, het Taalhuis, maatjesprojecten, de Bibliotheek op School en de inzet van de netwerken Cultuureducatie;
- Werken de culturele partijen (en zeker de door ons gesubsidieerde instellingen) vraaggericht en kennen zij de behoeften van hun doelgroepen;
- Is cultuur meer zichtbaar in de dorpen en in de openbare ruimte en maakt het vaker onderdeel uit van andersoortige evenementen en initiatieven;
- Bevorderen en stimuleren we cross-overs vanuit cultuur met onderwijs, welzijn, zorg, recreatie, innovatie en/of economie;
- Onderzoeken we samen met het Platform Cultuur het Hogeland en de toeristische organisatie de mogelijkheden van een centraal (digitaal) informatiepunt voor het lokale culturele leven, dat bijdraagt aan de toegankelijkheid van cultuur voor iedereen;
- Versterken we de afstemming ten behoeve van cultuureducatie⁸ vanuit verschillende aanbieders en zetten we in op een doorlopende leerlijn (verbinding binnenschoolse met buitenschoolse culturele participatie);
- Zorgen we met de culturele sector, provincie en het onderwijsveld voor versterking en thematische verdieping van het cultuureducatie-aanbod. Voornamelijk op de basisscholen én middelbare scholen;
- Zetten we cultuurcoaches in voor de bevordering van cultuurparticipatie en het versterken en ondersteunen van de cultuureducatie op de basis- en middelbare scholen. De cultuurcoaches verstevigen het lokale culturele netwerk, en zorgen voor het maken van verbindingen met andere domeinen. De cultuurcoaches zijn de schakel tussen potentiële deelnemers en organisaties, publieksgroepen en aanbieders;
- Onderzoeken we samen met de scholen en het Centrum Groninger Taal & Cultuur (CGTC) hoe we meer aandacht kunnen schenken voor onze streektaal. CGTC wil zich de komende jaren meer richten op het onderwijs en op het ontwikkelen van Gronings lesmateriaal en lespakketten voor leerkrachten;
- Geven we aandacht aan onze streektaal door onder andere mee te doen aan Meertmoand-Dialectmoand;
- Streven we ernaar de Bibliotheek op School uit te breiden naar alle basisscholen in onze gemeente;
- Bieden we een podium voor kunstenaars om hun kunst te exposeren in onze gemeentehuizen.

8 - Onder cultuureducatie wordt verstaan: muziekonderwijs, kunsteducatie, streektaal, erfgoededucatie en theater.

Speerpunt 2. Verbinding

Status quo

Het Hogeland is groots in kleinschaligheid. We hebben de ruimte, de infrastructuur, betrokken inwoners en een schat aan initiatieven en parels, maar we moeten zelf de parels aan de ketting rijgen en dat is de uitdaging. Het grootste gevaar van kleinschaligheid is versnippering, weinig tot geen samenwerking en verbinding, en niet van elkaar weten wat en wanneer de ander organiseert.

Door en tijdens het interactieve traject in de aanloop naar deze cultuurvisie heeft de sector laten zien dat er volop ideeën en nieuwe ontwikkelingen zijn op het gebied van netwerkversterking, samenwerking, festivals en cultuuruitingen. Zo heeft het oprichten van een Platform Cultuur Hogeland een enorme boost gekregen omdat wordt ingezien dat je samen sterker bent en er volop kansen zijn om het Hogeland gezamenlijk naar een hoger plan te tillen.

Steeds vaker worden voorzieningen geclusterd in een gebouw, netwerk of organisatie. Het Hogeland heeft veel plekken die geschikt zijn om culturele voorzieningen samen te brengen. Zo is de bibliotheek van Leens in 2020 in het gemeentehuis gevestigd en wordt er actief meegedacht in de ontwikkelingen van de centrumplannen van verschillende dorpen.

Intern bij de gemeente wordt meer dan bij de voormalige gemeenten gekeken naar integrale samenwerking en samenhang tussen beleidsonderdelen Onderwijs, Sport, Sociaal Domein, Bibliotheekwerk, Recreatie & Toerisme, Ruimtelijke Ordening, Economie en Erfgoed. Hier liggen nog verdere kansen voor het uitwerken van brede projecten, ook in intergemeentelijk verband.

Vanuit het programma Cultuur hebben we als gemeente een actieve samenwerkingsrelatie met de andere Groninger Gemeenten (VGG) en de provincie. We geven actief input voor het nieuwe provinciale cultuurbeleid 2021-2028 en zoeken we ook hier naar aanknopingspunten en kansen voor lokale ontwikkelingen.

Kansen en ambities

Ontmoeting is een onmisbare voedingsbodem voor cultuur. Het genereert energie en nieuwe ideeën. Partijen moeten elkaar kennen en tegenkomen om kansen te zien voor kruisbestuiving, samenwerking en innovatie. Daarom hecht de gemeente Het Hogeland in deze Cultuurvisie zo aan het bevorderen van netwerkvorming en samenwerking. We geloven dat de culturele spelers in het Hogeland samen met elkaar en met anderen programmatisch beter, innovatiever en aantrekkelijker kunnen opereren, meer publiek kunnen trekken en meer impact kunnen hebben. Ook zakelijk biedt samenwerking kansen, om te komen tot een efficiëntere inzet van mensen, middelen en voorzieningen. Zo kan meer gedaan worden met hetzelfde geld en zou het mogelijk moeten zijn om gezamenlijke voorzieningen te realiseren in dorpen, zodat cultuur dichterbij de mensen komt.

De kunst is om te zoeken naar samenwerkingsvormen en –thema's die meerwaarde hebben en voorzien in de behoeften van de sector en het publiek. De gemeente streeft daarbij naar een zekere balans tussen samenwerking met artistieke en/of inhoudelijke meerwaarde en samenwerking met een economische en/of maatschappelijke meerwaarde (de zogenaamde cross-overs). De gemeente ziet daarbij voor zichzelf een coördinerende en faciliterende rol als 'cultuurmakelaar'. Het is geenszins de bedoeling samenwerking af te dwingen. Iedere samenwerking moet een keuze zijn.

De bibliotheek van de toekomst is het knooppunt voor kennis, contact en cultuur. Het is een plek voor leesbevordering, een stimulerende leeromgeving, een dynamische ontmoetingsplek en een link met de lokale gemeenschap.⁹ De bibliotheek moet zich meer richten op het tot stand brengen, stimuleren en faciliteren van waardevolle verbindingen. Minder collectie, en meer

connectie. Om uitvoering te geven aan de bibliotheek van de toekomst, zal de bibliotheek moeten transformeren van een locatie en organisatie, naar een lokaal platform/ ontmoetingspunt. De gemeente Het Hogeland heeft de ambitie om te bouwen aan bibliotheken van de toekomst in haar vier grote kernen.

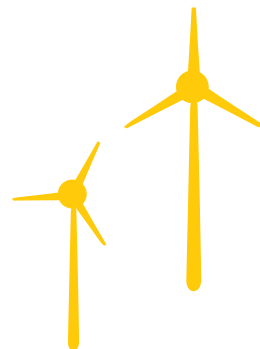

9 - In januari 2014 publiceerde een commissie, onder leiding van Job Cohen, in opdracht van het Sectorinstituut Openbare Bibliotheken (SIOB) het rapport: "Bibliotheek van de toekomst: knooppunt voor Kennis, Contact en Cultuur".

Gemeentelijke rol en bijdrage

In de periode 2020-2023:

- Versterken we de recent tot stand gekomen samenwerkingen en netwerken, waaronder het Platform Cultuur het Hogeland;
- Geven we de opdracht aan de provinciale steuninstelling voor amateurkunst VRIJDAG gesprekken met muziekverenigingen over het eventuele oprichten van een federatie en over samenwerken tussen muziekverenigingen kunnen ondersteunen;
- Onderzoeken we samen met de sector welke vormen van samenwerken en ontmoeten zinvol kunnen zijn in aanvulling op de bestaande netwerken: culturele (thema)cafés en/of cultuurmarkten of wellicht andere vormen, waarbij de betrokkenheid van jongeren en de status van de overlegvorm in alle gevallen belangrijke aandachtspunten zijn;
- Zoeken we naar zinvolle vormen van ontmoeting tussen de sector en andere partijen ten behoeve van cross-overs en cultureel ondernemerschap;
- Vanaf 2020 mogen twee dorpen in de gemeente zich een jaar lang 'Cultuurdorp' noemen. Dit vergt samenwerking en participatie tussen de inwoners en haar verenigingen en organisaties én tussen deze twee dorpen. Dit kan het dorpsgevoel en verbinding met elkaar versterken. Tevens zorgt dit initiatief voor extra (media) aandacht en zichtbaarheid voor de dorpen;
- Zetten we cultuurcoaches in een makelaarsfunctie; die activiteiten, initiatieven en ideeën met elkaar verbindt;
- Zetten we in op de doorontwikkeling van de 'maatschappelijke' bibliotheek waarin wordt ingezet op het vergroten van de platform- en netwerkfunctie van de bibliotheek;
- We onderzoeken mogelijkheden om de huisvestingskosten van bibliotheken fors te verlagen en hiermee meer middelen vrij te maken voor inhoudelijke dienstverlening. Dit doen we onder andere door de huisvesting van de bibliotheken mee te nemen in de centrumplannen om zoveel mogelijk multifunctionele huisvesting te realiseren met andere sociaal-maatschappelijk culturele partijen.

Speerpunt 3. Vernieuwing

Status quo

Door en tijdens het interactieve traject in de aanloop naar deze cultuurvisie heeft de sector laten zien dat er volop ideeën en nieuwe ontwikkelingen zijn op het gebied van netwerkversterking, samenwerking, festivals en cultuuruitingen. Zo heeft het oprichten van een Platform Cultuur Hogeland een enorme boost gekregen omdat wordt ingezien dat je samen sterker bent en er volop kansen zijn om het Hogeland gezamenlijk naar een hoger plan te tillen. Ook vinden er meer crossovers plaats met andere domeinen, welke leiden tot vernieuwde activiteiten.

In de hele sector is sprake van innovaties en transities.

Kernwoorden daarbij zijn onderlinge samenwerking en verbinding tussen sector en samenleving. Zo transformeert de bibliotheek zich van boekenplank naar informatiebank, van encyclopedie naar digitale wegwijzer en van aanbod- naar vraaggericht. Het takenpakket verbreedt en de maatschappelijke rol neemt toe: ondersteuning verlenen aan het onderwijs, actiever acteren in het bevorderen van leesvaardigheid, mediawijsheid en praktische ICT-vaardigheden en het bestrijden van laaggeletterdheid.

Het samengaan van muziekscholen Hunsingo en Noordakkoord en theaterschool Wonderboom in een nieuwe kunstencentrum biedt kansen voor vernieuwing: een flexibelere opererende organisatie die kunsteducatie aanbiedt waarin disciplines, competenties en ambities elkaar versterken. Dit nieuwe kunstencentrum wil in toenemende mate fungeren als spin-in-het-web met een verbindende en versterkende rol in de amateurkunst en bijbehorende verenigingen en het onderwijs.

Kansen en ambities

Ruimte bieden aan vernieuwing blijft van groot belang voor het voortbestaan van een sterke infrastructuur. De cultuur-aanbieders en -makers zijn bij uitstek in staat om nieuwe initiatieven te ontplooiën en nieuwe verbindingen aan te gaan. De gemeente wil dan ook de ruimte bieden om vanuit een sterke basis te vernieuwen met ruimte voor experiment. Een belangrijk speerpunt is het stimuleren en ondersteunen van digitalisering in de cultuursector. Dit kan bijdragen aan professionalisering, efficiency en een beter publieksbereik. Ook kan digitalisering ervoor zorgen dat publiek op een nieuwe, intensere manier bij kunst en cultuur wordt betrokken. Voorbeelden hiervan zijn musea die door virtual reality bezoekers een realistische historische ervaring bieden.

Innovatie is van belang om de cultuursector te laten aansluiten bij en/of bij te dragen aan ontwikkelingen in de samenleving. Het is daarbij essentieel ruimte te bieden om uit te vinden wat werkt en wat niet. Kaders kunnen in het geval van innovatie contraproductief werken; het is zaak om vooral te kijken naar wat kan en culturele spelers uit te dagen om de interactie aan te gaan met publiek en inwoners en deze zo (nog) meer te betrekken bij cultuur. De kunst is om de energie in de samenleving te detecteren en te gebruiken.

We willen de verbinding tussen talent en vernieuwing sterker maken, omdat we geloven dat jong talent zorgt voor vernieuwing in de sector. Denk hierbij aan nieuwe kunstvormen, samenwerkingen en genres. Er moet ruimte zijn voor experiment en cross-overs, waarbij 'mislukken' onderdeel mag zijn van het creatieve proces. De creatieve sector draagt bij aan het vestigingsklimaat en de uitstraling van de gemeente. Een goede samenwerking tussen cultureel ondernemers, kennisinstellingen en culturele instellingen is hiervoor essentieel.

Gemeentelijke rol en bijdrage

In de periode 2020-2023:

- Stimuleren we vernieuwende initiatieven die bijdragen aan het verder brengen van speerpunten uit deze cultuurvisie;
- Dagen we door de instelling van de Culturele Stimuleringsprijs gemeente Het Hogeland sector en samenleving jaarlijks uit om met nieuwe ideeën te komen;
- Blijft innovatie op de culturele agenda door het aan de orde te stellen tijdens gesprekken en bijeenkomsten met de sector;
- Willen we stappen zetten om meer samenwerking en 'ontschotting' te realiseren voor de combinatie van cultuur met andere beleidsdomeinen zoals ruimtelijke ontwikkeling, economie, duurzaamheid en het sociaal domein;
- Faciliteren we ontmoeting en debat en zorgen voor korte lijnen tussen cultuur en economisch beleid;
- Zetten we cultuurcoaches in om ontmoeting en kennisuitwisseling te bevorderen. Daarnaast zullen de cultuurcoaches initiatiefnemers ondersteunen om initiatieven met elkaar te verbinden en/of te versterken.

Speerpunt 4. Cultureel ondernemerschap, culturele profilering en citymarketing

Status quo

Over de hele linie neemt de overheid minder taken op zich en neemt het beroep op de eigen kracht en verantwoordelijkheid van de samenleving toe. Ook van culturele instellingen wordt in toenemende mate verwacht dat ze zelf hun draagvlak organiseren bij het bedrijfsleven (sponsoring) en bij de bevolking (hogere eigen bijdragen, meer vrijwilligerswerk). De culturele sector in het Hogeland ziet dat en is al volop in transitie van subsidie-afhankelijkheid naar ondernemerschap. De ene instelling is daar verder in dan de andere. Veel spelers vragen om ondersteuning op dit vlak.

Het Hogeland heeft een sterk cultureel profiel, met erfgoed¹⁰ als meest in het oog springende kwaliteit. De combinatie van onze borgen, kerken, bruisende culturele activiteiten en rijke natuur maakt het Hogeland tot een aantrekkelijke gemeente om in te wonen, te ondernemen en te recreëren. Het verleden is er overal tastbaar en beleefbaar. Het 'merk' Het Hogeland kan daarnaast profiteren van de ontwikkelingen in de Eemshaven en het Werelderfgoedcentrum. De unieke mix van heden en verleden is een belangrijke inspiratiebron voor nieuwe ontwikkelingen. Omdat de belangstelling voor cultuurhistorie groot en groeiend is, biedt het profiel van het Hogeland veel perspectief voor toerisme en recreatie. Het bedrijfsleven is zich nog onvoldoende bewust van kansen die kunnen voortkomen uit het culturele profiel van het Hogeland en uit samenwerking met de culturele sector. Ook benut het Hogeland het sterke culturele profiel nog nauwelijks voor citymarketing.

10 - Voor erfgoed hebben we aparte beleidsnota's.

Kansen en ambities

Het vertrouwen in eigen kracht ligt aan de basis van deze cultuurvisie. Dat vraagt om verschillende vormen van cultureel ondernemerschap. Culturele spelers moeten ondernemender opereren en ondernemers moeten meer brood gaan zien in cultuur. We zien bijvoorbeeld grote kansen voor koppelingen met recreatie en toerisme. Cultuur en bedrijfsleven kunnen elkaar tot wederzijds nut zijn. Dit vraagt dat ze elkaar kennen, kunnen vinden, elkaar begrijpen en kunnen samenwerken. Daarbij is de balans tussen commerciële belangen en artistieke vrijheid van groot belang. Als gemeente faciliteren we de kennismaking en samenwerking tussen culturele en commerciële spelers. Om het ondernemerschap aan te wakkeren en te versnellen prikkelt de gemeente het culturele veld om te presteren. Subsidie kan een versneller zijn om instellingen te bewegen nieuwe activiteiten te lanceren met een duidelijk maatschappelijk rendement. Een beter

gebruik van sociale en digitale media en het beter inzetten van de toeristische organisatie, zijn voor de hand liggende manieren om op dit vlak winst te boeken.

Onze kunstcollectie – waaronder veel kunst van de BKR-regeling – zal in deze collegeperiode geïnventariseerd en opgeschoond worden. We proberen aan te haken op de provinciale inzet in grotere publieke werken en herinrichting. Door in een vroeg stadium het belang van kunst en vormgeving voor de ruimtelijke invulling en de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van een gebied aan te geven, kan er tijdig een budget binnen de projectbegroting worden veiliggesteld voor kunsttoepassingen. Met kunst in de openbare ruimte willen we vooral het verhaal vertellen van de geschiedenis en betekenis van locaties (vanuit erfgoed) en extra betrokkenheid organiseren van omwonenden bij het vormgeven en inrichten van de openbare ruimte.

Gemeentelijke rol en bijdrage

In de periode 2020-2023:

- Versterken we het ondernemerschap door netwerken te ondersteunen, zoals het Platform Cultuur het Hogeland;
- Faciliteren we kennis uitwisseling, trainingen, workshops en cursussen voor culturele organisaties in samenwerking met initiatieven en de toeristische en economische sector;
- Stimuleren we het Platform Cultuur het Hogeland nauw samen te werken met de toeristische organisatie van het Hogeland;
- Ondersteunen we de cultuursector bij het realiseren van een efficiënte en effectieve oplossing voor de gezamenlijke communicatie over het culturele aanbod;
- Ondersteunen we de (deskundigheidsbevordering ten aanzien van) fondsenwerving;
- Benoemen, versterken en promoten we het culturele profiel en verhaal van het Hogeland samen met erfgoed en recreatie en toerisme, en alle betrokken partijen;
- Verstevigen en bestendigen we de relaties tussen de culturele sector en het bedrijfsleven;
- Zetten we cultuurcoaches in om culturele activiteiten te verbinden met ons erfgoed en recreatie en toerisme. En om initiatiefnemers te ondersteunen bij cultureel ondernemerschap en profilering;
- Zorgen we voor vroegtijdige betrokkenheid van het aspect kunst bij grootschalige nieuwbouw- en herstructureringsprojecten;
- Inventariseren we onze kunstcollectie en schonen we deze op.

Hoofdstuk 3.

Gemeentelijke rol en financiering en subsidiëring

3.1 Positioneren en preciseren gemeentelijke rol

De rol van de gemeente is niet langer 'zorgen voor' maar 'zorgen dat'. De eigen kracht van de culturele sector staat voorop. De gemeente speelt de complementaire rol van ondersteuner en verbinder en draagt zo bij aan het vergroten van synergie en samenhang. Zij bewaart overzicht, enthousiasmeert, reflecteert, helpt op weg, maakt wegwijs, zorgt voor afstemming en coördinatie, brengt contacten tot stand en ontsluit kennis. Zij versterkt en vergroot het netwerk, brengt partijen in contact en koppelt vraag en aanbod.

De gemeente houdt haar rol als subsidieverstrekker. Dat vergt heldere kaders. Daarin staan de volgende punten centraal:

- Aansluiting bij de (speerpunten van de) cultuurvisie;
- Planmatig en projectmatig werken;
- Inhoudelijke ambities vormen het vertrekpunt;
- Ondernemerschap en een gezonde financieringsmix;
- Co-creatie van functies en taken;
- Ambities: plaats inhoudelijke accenten;
- Netwerken: positioneer eigen ambities in een breder netwerk en kader;
- Cross-overs met onderwijs, welzijn, zorg, recreatie, toerisme, bedrijfsleven.

3.2 Financiering en subsidiëring

Uitgangspunt voor deze cultuurvisie was uitvoering binnen de bestaande budgetten. Om te sturen op de speerpunten uit deze visie, is het nodig om onze subsidievoorwaarden en prestatieafspraken daar goed op af te stemmen. Prestatieafspraken maken we met grote instellingen. Alleen zij komen nog in aanmerking voor instandhoudingssubsidies. Voor kleinere organisaties willen we toe naar ondersteuning op basis van de zichtbare bijdrage van die organisaties aan

activiteiten in het Hogeland en ten behoeve van versterking van netwerkvorming en samenwerking, bestuurskracht, vrijwilligersmanagement, fondsenwerving en publieksbereik. Dat betekent het inzetten van budget voor workshops, trainingen en bevorderen van samenwerking, gefaciliteerd door een (grotere) culturele instelling en/of door netwerkorganisaties. Zo bereiken we een steviger fundament voor kunst en cultuur, omdat we het ondernemerschap van de sector versterken.

Het in standhouden van de infrastructuur is voor de gemeente al jaren een ingewikkelde puzzel. Een relatief groot deel van ons budget investeren wij in culturele instellingen waardoor we relatief weinig flexibel budget over houden. We gaan kritisch kijken of alle door ons gesubsidieerde instellingen nog bijdragen aan de door ons geformuleerde ambities. Door scherpere keuzes te maken creëren we meer flexibele ruimte in ons cultuurbudget. Zo kunnen we beter aansluiten bij ontwikkelingen die zich gedurende de cultuurnotaperiode voordoen, bijvoorbeeld in de samenwerking met andere domeinen of krijgen we de mogelijkheid om grotere projecten te ondersteunen in de gezamenlijkheid met andere overheden en fondsen. De komende beleidsperiode leggen we het accent op zichtbare resultaten en effecten. Wat draagt de voorziening zichtbaar bij aan de missie, visie en speerpunten op het gebied van cultuur? Wat levert het op aan extra – voor het Hogeland en de Hogelanders zichtbare – activiteiten?

Om de ambities van gemeente, sector en samenleving daadwerkelijk te kunnen verwezenlijken, is een bescheiden verhoging van het budget toch noodzakelijk. Om een indicatie te geven: voor het faciliteren van twee cultuurcoaches (1,6 fte) is een verhoging van het cultuurbudget met €48.000 noodzakelijk.¹¹ Deze verhoging wordt opgenomen in de kadernota 2020.

11 - In het kader van de Impulsregeling Combinatiefuncties financiert het Rijk 40% en de gemeente 60% voor het faciliteren van sport- en cultuurcoaches.

Bijlage 1. Krachtanalyses cultuurcafés

In de aanloop van deze visie heeft de gemeente een 8-tal cultuurcafés georganiseerd met de volgende onderwerpen:

1. Netwerk Cultuureducatie scholen Bedum/Uithuizen
2. Netwerk Cultuureducatie scholen Winsum/De Marne
3. Muziekverenigingen/muziekscholen
4. Podia/theater/evenementen
5. Musea/erfgoed
6. Kunstenaars
7. Fotografie/film/nieuwe media/letteren
8. Extra cultuurcafé (alle onderwerpen)

Tijdens deze cultuurcafés hebben de aanwezigen een krachtenanalyse ingevuld die veel input opgeleverd heeft voor deze visie. Niet alle punten komen expliciet terug in de cultuurvisie: de rode draad is eruit gehaald. Wel zullen veel genoemde punten in de krachtenanalyses terugkomen bij de uitvoering van de speerpunten en actiepunten.

Hieronder de krachtenanalyses per thema.¹²

¹² - Cultuurcafé nr. 1 en 2 zijn samengevoegd in de krachtenanalyse. Tijdens het cultuurcafé nr. 8 zijn de al ingevulde krachtenanalyses per thema aangevuld.

1.1 Krachtanalyse cultuurcafé Netwerk Cultuureducatie – basisscholen gemeente

Sterk

- Musicalesklas
- Coaching on the job
- Voorstellingen (hoog niveau, verrijking)
- Muzieklessen muziekschool (niveau en organisatie)
- Erfgoedtraject
- Samenwerking lokale muziekscholen
- Samenwerking lokale erfgoedinstellingen
- Projecten bibliotheek

Kans

- Pool van kunstvakdocenten
- Cultuurcoach:
- vliegende kiep
- aanspreekpunt
- ontzorgen
- binnen <=> buiten
- praktische meedenker/-doener
- makelaar die zorgt voor lokale verbinding (versus provinciale steuninstelling K&C)
- ondersteuning bieden bij subsidieaanvragen
- overzicht creëren
- verbinding dorpen: wat gebeurt er in het dorp?
- Koppeling verschillende cultuurdisciplines
- Flexibel budget voor (maatwerk)projecten
- Samenwerking lokale culturele partners
- Samen met onderwijs projecten ontwikkelen die passen bij wensen/visie cultuureducatie
- Aansluiting binnen- en buitenschools
- Regionale cultuur & historie onderwijs zoals Werelderfgoedcentrum Iespakket

Zwak

- Alle kunstdisciplines niet op hoog niveau
- Aandacht streektaal
- Overzicht (wie, wat)
- Betere verspreiding cultuureducatie voor alle klassen
- Structuur in het aanbod
- Niet alle disciplines aanwezig/hoog niveau (natuureducatie, dans, toneel)
- Samenwerking tussen scholen
- Binding met dorp van school
- Muziekschool niet altijd aanwezig op de scholen

Bedreiging

- Versnippering van aanbod (K&C, Erfgoedpartners, muziekscholen => overzicht creëren)
- Leraren tekorten/hoge werkdruk
- Vervoer naar voorstellingen etc.
- Weinig kinderen die op muziekles zitten (heeft te maken met 'shop-gedrag' van huidige generatie/willen zich niet binden aan een vereniging)

1.2. Krachtanalyse cultuurcafé muziekverenigingen/muziekscholen

Sterk

- Hogeland heeft hoge hfabra kwaliteit
- Muziekverenigingen zorgen voor leefbaarheid in de dorpen
- Zichtbaar/beschikbaar in het dorp
- Vereniging gezelligheid/plezier
- Gemeenschappelijk doel
- Iedereen doet wat/commissies
- Jong & oud naast en met elkaar
- Eigen opleiding
- Functie bij culturele activiteiten/regionale en landelijke feestdagen
- 'Live' muziek – niet elektronisch
- Diversiteit in soort vereniging (hafabra) en niveau binnen de gemeente
- 20/21 muziekverenigingen + trouwe aanhang

Kans

- Federatie: (vb. Zuid-west Friesland):
 - Uitwisselen muziek
 - Uitwisselen muzikanten
 - Overleg naar gemeente
 - Samenwerking muziekverenigingen op verschillende fronten
- Verder ontwikkelen van doorlopende leerlijn
- Verenigingen kunnen elkaar versterken door: schoolprojecten, delen van succesverhalen, Hogeland festival zonder concurrentie
- Verbreding 'fanfare' => bredere opleiding
- Aansluiting muziekschool – opleiding hafabra
- Projectmatig werken gezien 'shopgedrag' bij jongeren/niet willen binden aan vereniging) + projectfinanciering, zodat vaste kosten bij projecten gedekt worden
- Uitwisseling muzikanten/dirigent
- Versterken samenwerking op projectbasis
- Presenteren als cultuurgemeente
- Meer aandacht van gemeente(politiek) voor het culturele veld en verenigingen

Zwak

- Lastig om vanuit scholen doorstroom te realiseren naar de vereniging
- Afstand van de standplaats van de school naar de verenigingslocatie
- Hafabra werken niet of nauwelijks samen binnen gemeente
- Niveau versus kwaliteit
- Jeugdopleiding
- Afhankelijk zijn van subsidies
- Afstemming collectie/acties: iedereen staat tegelijk aan de deur
- Traditioneel, in eigen kring
- Dure' opleiding, imago
- Jeugd vertrekt: je kunt ze niet houden
- Geen succes schoolprojecten: samenwerking/aansluiting lukt niet
- Vissen in dezelfde vijver
- Oubollig imago
- Weinig jonge leden binnen de besturen

Bedreiging

- Weinig wisseling in bestuursfuncties
- Vertrek jeugdleden
- Krimp leerlingen aantal
- Inkomsten oud papier dalen
- Inkomsten in het algemeen
- Actiemoeheid bij inwoners en leden
- Er wordt veel kapitaal in opleiding gestoken
- Pot subsidie: concurrentie met grote evenementen
- Subsidie: continuïteit verenigingen niet gewaarborgd => structureel en voor projecten
- Hoge tarieven zowel vereniging als muzieklessen
- Huisvesting + huisvestingskosten
- Schaalgrote gemeente: langere route afstemming gemeente bijvoorbeeld

1.3. Krachtanalyse cultuurcafé podia/theater/evenementen

Sterk

- Omgeving wordt gebruikt: architectuur, boerderijen, borgen, landschap, waddengebied
- Nijverheid
- Combinatie diversen
- Publiek zelfredzaam
- Gemoedelijkheid
- Verbondenheid
- Gedrevenheid
- Inhoud
- Identiteit van de dorpen behouden
- Veel diversiteit: kwalitatief/kwantitatief
- Veel betrokken vrijwilligers
- Trots en uitdragen culturele identiteit
- Veel mogelijkheden: cultureel erfgoed/plekken/natuur
- Veel kunstenaars en galerieën op het Hogeland
- Combinatie met oud land & geschiedenis (culturele waarde) => veel kansen
- Laagdrempelige dorpshuizen
- Veel particuliere initiatieven
- Sterk in kleinschalige activiteiten
- Theater op locatie
- Veel verenigingen
- Import (vooral kunstenaars)
- Betrokkenheid
- Er gebeurt veel door en voor de bevolking inzake cultuur en evenementen wegens grote betrokkenheid (verbinding) met het Hogeland
- Goed ondernemerschap t.a.v. culturele activiteiten
- Het wordt sterk gewaardeerd door bevolking
- Evenementen/culturele activiteiten voegen veel toe aan de leefbaarheid in deze gemeente
- Groningstalige en familie/kindervoorstellingen lopen goed

Zwak

- Afstemming activiteiten
- 12-45 jaar geen programmering
- Onbekendheid => communicatie
- Versnippering => afstemming
- Bestuurlijke positie => geen vervanging zittende bestuursleden
- Samenwerking moeizaam
- Aanbod voor jeugd/jong volwassenen beperkt => professionele begeleiding nodig om hen te bereiken
- Communicatie
- Bereikbaarheid
- In kaart brengen wat er allemaal is op cultureel gebied => samenwerken/van elkaar leren
- Niet alles is even zichtbaar
- Scheiding in gebied, daardoor weinig inzicht
- Moeilijk publiek te krijgen (uit de stad, soms te ver)
- Concurrerend aanbod => onderlinge afstemming
- Besef belang cultuur voor maatschappelijke opgaves
- Structurele ondersteuning (bij bijv. subsidieaanvragen)
- Cultuur kan beter met leefbaarheid/economie gecombineerd worden (binnen gemeente, dan ook zichtbaarder dan nu)
- Goede plannen moeten beter gehonoreerd worden
- Contact onderlinge groepen kan beter
- Minima moeten ook kwaliteitsvolle (=duur) cultuur kunnen beleven
- Belangstelling van dorpsgenoten

Kans

- Thema's = stimulerend
- Verbinding organisaties
- Culturele opvoeding
- Onbenut subsidiegeld bij fondsen
- Ondersteuning
- Elkaar leren kennen
- Afstemming activiteiten
- Verbinding tussen verschillende disciplines en uitwisseling
- Culturele kaart
- Een centraal punt voor het halen voor cultuurbevordering
- Digitale kanalen
- Gemeente neemt cultuur serieus => biedt mogelijkheden
- Meer aandacht voor hogere kunsten
- Deel werelderfgoed meer benutten
- Duidelijker subsidiebeleid
- Bottum-up
- Roemte zat
- Elkaar gunnen
- Over grenzen gaan
- Nabijheid stad Groningen
- Bijzondere locaties
- Elektrische fiets
- Veranderend landschap
- Grote betrokkenheid van de gemeente Het Hogeland met culturele groepen
- Verbinding met elkaar én elkaars dorpen
- Budget maken voor deze culturele verbondenheid
- Cultuurgroepen die al langer bestaan ondersteunen/subsidiëren én nieuwe ideeën kans geven
- Bereikbaarheid: dorpen die niet verbonden zijn door bus of trein. Met gesubsidieerde busvervoer voorzien of een goedkopere reispas
- Samenwerking met scholen

Bedreiging

- Financiën
- Als er geen structurele subsidies meer zijn maar alleen nog incidentele gaat dit ten koste van de continuïteit. Theater en muziek moet veelal ver van te voren worden vastgelegd, ook i.v.m. vergunningen
- Gratis voorstellingen = concurrent
- Groot gebied/weinig inwoners
- Afhankelijk van publiek
- Noodgedwongen samenwerking met andere partijen (zoals dorpsbudgetten)
- Vergrijzing
- Beperkte/tekort vrijwilligers
- Cultuureducatie op scholen
- Platteland <=> stad
- Imago: cultuur wordt niet altijd belangrijk gevonden/ belang van cultuur wordt onderschat. Ook door politiek/gemeente
- Onbekend (voor mensen buiten provincie)
- Overdaad aan regelgeving
- Toenemend aanbod => versnippering
- Kwaliteit=> cultuur kost geld. Maak dit ook voor minima mogelijk
- Kwaliteit behouden => grote projecten vanuit gemeente initiëren naast/samen met culturele projecten door de dorpen laten organiseren

1.4. Krachtanalyse cultuurcafé musea/erfgoed

Sterk

- Samenwerkingen die er al zijn (Zoutkamp met fluisboot naar Pieterburen en Verhildersum)
- Er is veel (kleinschalig) ondernemerschap: origineel, authentiek
- Samenwerking door hele provincie: GROMO (Zoutkamp, vaarkaart)
- We hebben veel mooi erfgoed: borgen-wierden-kerken. Wereldwijd bijzonder
- Bereikbaarheid/(combi)routes:
 - Goede fietsinfrastructuur
 - Goede waterwegen. Wel veel vaste bruggen (liggende mast of sloepen nodig)
- Landelijke bekendheid van kunstkring De Ploeg
- Landelijke bekendheid van 1834 – Hendrik de Cock
- Vogelgebied + natuur
- Rust, ruimte, mooi luchten
- Pieterpad
- Er zijn veel verhalen van vroeger. Elk dorp heeft historische vereniging
- Groot aanbod (borgen, kerken, De Ploeg) => verbinding met Friesland en Noord-Duitsland
- Verhaallijnen
- Korte lijnen Groninger Museum

Zwak

- Ondoorzichtig, zwak en oneerlijk subsidiebeleid vanuit gemeente en provincie (wie krijgt wel of niet geld)
- Te weinig grootschalige publiektrekkers??? (wel zeehonden, borgen => te weinig landelijke bekendheid van onze parels)
- Promotie is zwak, te weinig verbindingen
- Bekendheid
- Organisatiekracht
- Samenwerking tussen musea zwak: nog erg op zichzelf gericht

Kans

- Er is meer samenwerking nodig
- Meer arrangementen
- Betere promotie van initiatieven; ook daar krachten bundelen. Bijvoorbeeld meer 'points of interest' op vaarkaart
- Lauwersmeer + Waddenzee nationaal park/werelderfgoed => haak erbij aan
- Gemeentelijke marketing: krachten bundelen
- Verbinding landbouw en cultuur en innovatie
- Digitaal meer laten zien + meer publiek
- Dorpsoverstijgend denken + krachten bundelen
- Kunstroute/museumroute (N361)
- Als gemeente overzicht bieden
- Gezamenlijke marketing: campagnes, onderzoek naar bezoekers
- Bezoekers buiten regio/provincie
- Lauwersmeer Ergoedcentrum => gebied: veel toerisme
- Lokale betrokkenheid => doe alleen dingen die mensen willen
- Verschillende verhalen combineren (gelaagd, scan => herhaalbezoekers)
- Beleving aanbieden = randprogrammering
- Verkeersaders N63 => bewegwijzering. Het publieke potentieel van deze verbinding om doelgroepen voor diverse musea op de locaties te attenderen is hoog, mits op de juiste manier uitgebuit (opdracht voor Marketing Groningen)
- Samenwerking: ook met musea uit de stad naar platteland, en de rest van de provincie
- Amsterdamse School

Bedreiging

- Teveel versnippering in initiatieven. Niets wordt bekend genoeg. Zo zijn er vele fietsroutes, ook veel via verschillende apps => samen promoten
- Marketing Groningen – Waddenland – Top van Groningen etc.:
 - Te veel versnipperde marketing
 - Niet op elkaar afgestemd
 - Kleine + dure organisaties die elk een eigen kant op fladderen
- Kleinschaligheid en rust kwijtraken = verlies van kracht
- Grootschalige 'Efteling'- dingen
- Bedreiging = vrijwilligers vergrijzen. Pensioenleeftijd omhoog = te weinig aanwas vrijwilligers
- Ieder dorp denkt voor zichzelf/rivaliteit
- Onderhoud erfgoed, niet meer betaalbaar, onzekere subsidiestromen
- Laagwaterstand (gebouw)
- Financiering/subsidie stromen onder druk => effecten maatregel overheid
 - Geen indexering
 - Commerciële partijen
 - Voor bouwwerken = geen extra geld

1.5. Krachtanalyse cultuurcafé kunstenaars

Sterk

- Veel kunstenaars én actief: routes, open atelier, cursussen
- Weinig competitie, genereus t.o.v. elkaar/open sfeer
- Kunstenaars werken op bijzondere locaties, overal ruimte en luchten, borgen en kerken, dijken
- Noord akkoord samenwerking van 22 musici
- Fusie muziekscholen
- Mooi werk door geconcentreerd werken = ook zwak
=> kunstenaars werken 'op zichzelf'
- Atelierroutes
- Natuur, wijsheid, ruimte, historische kerken
- Visje eten op Lauwersoog

Zwak

- Mensen die vinden dat er in Groningen weinig is: horeca (dichte deur), 'kaal' landschap, imago dat er niks te zien zou zijn
- Versnippering van het aanbod van beeldende kunst
- Kunstenaars werken op zichzelf
- Expositieruimtes/galeries
- Geen visitekaartje voor gemeente zelf? Beleid/com-municatie gemeente
- Manifest
- Nieuwsbrief, waar is die?
- Lange afstanden
- Dorpsidentiteit
- Missen iets iconisch
- Verschillende uitingen i.p.v. eenheid
- Geen verbinding (netwerk) kunstroutes
- Onderhoud kunstwerken
- Zichtbaarheid is onvoldoende
- Kunst- en cultuureducatie onvoldoende
- Versnippering: te weinig samenwerking en overleg

Kans

- Databank aanbod kunstenaars + kunstwerken
- Digitalisering van kunstaanbod: alle kunstenaars, exposities, projecten in agenda. Doel: landelijke uitstraling
- Interdisciplinaire activiteiten: muziek, beeldende kunst, erfgoed
- Overheid: opdrachten verlenen aan kunstenaars voor bijzondere projecten en kunst in de openbare ruimte
- Art in residence projecten voor uitwisseling en samenwerking
- Geld uit aardbevingsportjes aanspreken
- Hele eenvoudige organisatiestructuren! Geen vergadercultuur
- Samenwerken met kunstenaars nationaal + internationaal
- Dorpsidentiteit
- Prachtig gebied, veel te beleven
- Toerisme, mensen van buiten
- Communicatie modern zoals 'Forum'
- Duidelijk aanspreekpunt
- Aanhaken bij Sense of place
- Dijken benutten
- Facebook/twitter/Instagram
- Samenwerking kunstroutes
- Staat in Eemsdelta => staat in gemeente het Hogeland

Bedreiging

- Dat beleid in de la belandt of niet bij de kunstenaars en de bevolking terecht komt
- Cultuurgeld teveel in hokjes met criteria waardoor interdisciplinaire activiteiten buiten de boord vallen
- Bureaucratie
- Subsidieafname
- Imago Groningen
- Monocultuur/biodiversiteit/verslechtering landschap
- Kunst wordt niet als intrinsiek gezien

1.6 Krachtanalyse cultuurcafé fotografie/film/nieuwe media/letteren

Sterk

- Trots op het Groninger landschap
- Nieuwkomers: nog trotser
- Taalcursus: Fier op de Cultuur
- Ede Staal: voorbeeld van imago versterken met 'bekende' Hogelanders/'helden van het Hogeland'
- Gastronomische cultuur
- Veel creativiteit in de kleinschaligheid
- Vanuit gemeenschap
- Veel innovatie in dit gebied
- Gebied heeft veel veerkracht
- Passie en hartstocht
- We hebben (veel) fotografen en filmmakers, maar ook schrijvers
- Veel te bieden => breed programma
- We leven in een kunstenaarsgebied: ruimte, het 'licht', inspiratie, goedkoop kunnen wonen
- Puur & authentiek
- Eerlijk
- Tempo
- Ruimte op het Hogeland
- Veel kennis aanwezig
- Open atelierroute, Quiltfestival, Das ja Goud, Kultuurblad, Grown (bus)
- Groningen is dichtbij
-

Zwak

- Marketing => imago versterken
- Losse projecten => versnippering
- Over eigen schaduw heen stappen
- Centraal cultuurhuis Hogeland ontbreekt
- Versnippering
- Hoe komt een kunstenaar verder met zijn/haar idee? Bij wie? Geld?
- Bereikbaarheid van het (wadden)gebied en vindbaarheid
- Marketing versnipperd & monopoly Marketing Groningen => marketing ontschotten
- Te weinig aanbod en te magere kwaliteit horeca
- Website gemeente is slecht: niet vindbaar
- Te weinig reuring
- Niet gelijkmatig cultuur aanwezig
- Verbinding cultuur en toerisme
- Hoe bereik je mensen. Verbind
- Geen sterke identiteit

Kans

- Goede samenwerking => veerkracht terug
- Continuïteit waarborgen. Genoeg mogelijkheden zoals Economic Board, RUG, Hanze, Eems-Dollard regio, People for People kunnen hierin een rol spelen
- Mentaliteitsveranderingen brengt voordeel
- Kracht van het landschap: rust, ruimte, lucht
- Nieuwe media en dataontwikkeling
- Onthaasten en herbronnen
- Dit gebied is uitermate geschikt om literair te beschrijven
- Meer samenwerken => schouder aan schouder
- Het gebied kan ons binden
- Uitgaan & werken vanuit de trots van ons eigen gebied
- Infrastructuur: bereikbaarheid en zichtbaarheid => meer uitstralen als kunstenaarsgebied
- Marketing Hogeland => Marketing Groningen werkt mee en niet andersom (bottom-up)
- Cultuurhuis: fysieke plek en digitaal => inwoners kunnen iets zien en beleven zoals expositie en kruisbestuiving en hulp bij idee/plan
- Cultuurmakelaar
- Grote evenementen als trekker. Zoals Op Roakeldais, Vierhuizen expositie, Het lokaal Warffum, Andledon, Enne Jans Heerd, Waddenfun, Pieterburen
- Meer toerisme: kijk ook naar Duitsland
- Meer inclusief maken door samenwerken en bundelen
- Digitale portal, gelegenheden bundelen, culturele agenda
- Cultuur = economische pijler. Bijv. Eemshaven. In de acquisitie is gebruik gemaakt van culturele componenten. Welke invloed heeft cultuur op economie?
- Samenwerking is noodzaak => grotere gemeente, leefbare samenleving, zelfbeeld. Samenwerking moet verbreed worden en geïntensifieerd.
- Platform: kennis delen: hoe kun je je organisatie/vereniging professionaliseren, boekhouding, subsidies, besturen van, etc (o.a. workshops van Rabobank)

Bedreiging

- Bezuinigingen
- Top-down
- Wat van ver komt is niet altijd goed
- Wantrouwen + papieroorlog: vooral naar provincie toe. Je hebt een plan. Moet voldoen aan kaders provincie => geen verbinding + vertrouwen. Geen subsidie maar wordt aan grote/externe partij gegund. I.p.v. bottom-up + eigen kracht.
- Stelling tussen toerisme <=> inwoners/boeren
- Dat er niet genoeg wordt samengewerkt
- Eigenbelang
- Zelfde partijen altijd subsidie. Ga bij incidentele subsidies regel opstellen: 1x in de 3 jaar subsidie zodat andere partijen ook aan bod komen

Cultuurvisie Gemeente Het Hogeland

Uitgave: Gemeente Het Hogeland, april 2020.
Met medewerking van het culturele veld

Tekst: Rixt Vellenga, beleidsmedewerker Kunst en Cultuur
Vormgeving: Rianne Joustra, vormgever en communicatiemedewerker

gemeente
Het Hogeland

